

An aerial photograph of a Polish town, likely Toruń, showing a winding river, lush green fields, and a cluster of historic buildings with red-tiled roofs. The town is situated on a hillside overlooking the river. The image is used as a background for the magazine cover.

Ochrona Zabytków

DODATEK SPECJALNY

ISSN 0029-8247
INDEKS - 367605

Dziedzictwo w Polsce Heritage in Poland

Dziedzictwo w Polsce
Heritage in Poland

WYDAWCA

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa
tel. 22 826 02 39, 22 826 93 52
e-mail: info@nid.pl
www.nid.pl

REDAKTOR NACZELNY

dr hab. Małgorzata Rozbicka, prof. PW

REDAKTOR PROWADZĄCY

Dąbrówka Lipska

WSPÓŁPRACA

Barbara Furmanik
Anna Marconi-Betka
Katarzyna Piotrowska

KOREKTA

Anna Kucińska-Isaac
Tadeusz Sadowski
Beata Saracyn

TEUMACZENIE

firma Paweł Pilch

OPRACOWANIE GRAFICZNE

Piotr Berezowski

DRUK

Łódzkie Zakłady Graficzne

Nakład 1200 egz.
Warszawa 2017

*Na okładce: Sandomierz z lotu ptaka
Fot. Archiwum ROTWS (K. Pęczalski)*

Dziedzictwo w Polsce

Heritage in Poland

Spis treści / Contents

Słowo wstępne / Foreword	5
Polska wobec dziedzictwa / Poland and Heritage	11
<hr/>	
ZBIGNIEW MIREK Filozofia ochrony dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego Philosophy of the protection of the natural and cultural heritage	17
ROBERT KUNKEL Krajobraz architektoniczny ziem Polski The architectural landscape of Poland	27
DĄBRÓWKA LIPSKA Opieka i ochrona dziedzictwa kulturowego na ziemiach Polski The protection and guardianship of cultural heritage in Poland	41
KATARZYNA PIOTROWSKA Ochrona światowego dziedzictwa w Polsce Protection of World Heritage in Poland	55
<hr/>	
Historyczne centrum Krakowa (1978) Historic Centre of Kraków (1978)	68
ANDRZEJ SIWEK Historyczne centrum Krakowa – między ochroną a wyzwaniem współczesności The Historic Centre of Kraków – between preservation and the challenges of today	69
<hr/>	
Królewskie kopalnie soli w Wieliczce i Bochni (1978, 2013) Royal Salt Mines in Wieliczka and Bochnia (1978, 2013)	75
KRZYSZTOF ZIĘBA Podziemne muzeum nie przestaje być kopalnią An underground museum, but still a mine	76
<hr/>	
Puszcza Białowieska (1979, 1992, 2014) Białowieża Forest (1979, 1992, 2014)	79
RENATA KRZYŚCIAK-KOSIŃSKA Żubr – gatunek uratowany od zagłady European bison – a species saved from extinction	80
<hr/>	
Auschwitz Birkenau, niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i zagłady (1940-1945) (1979) Auschwitz Birkenau, German Nazi Concentration and Extermination Camp (1940-1945) (1979)	83
PIOTR M.A. CYWIŃSKI Auschwitz Birkenau: rite de passage dla współczesnego człowieka Auschwitz Birkenau: a rite de passage for modern man	84

Historyczne centrum Warszawy (1980) Historic Centre of Warsaw (1980)	88
EWA POPEŁAWSKA-BUKAŁO Odbudowa Starego Miasta w Warszawie The reconstruction of the Old Town in Warsaw	89
<hr/>	
Stare Miasto w Zamościu (1992) Old City in Zamość (1992)	95
MARCIN ZAMOYSKI Ochrona Zamościa – renesansowego miasta idealnego Preserving an ideal Renaissance town	96
<hr/>	
Średniowieczne miasto w Toruniu (1997) Medieval Town of Toruń (1997)	100
MIROŚŁAWA ROMANISZYN W trosce o zabytki toruńskiego Starego Miasta Out of concern for the monuments of the Old Town of Toruń	101
<hr/>	
Zamek krzyżacki w Malborku (1997) Castle of the Teutonic Order in Malbork (1997)	107
JANUSZ HOCHLEITNER Prace konserwatorskie w sakralnej przestrzeni zamku w Malborku Conservation work in the sacral area of Malbork Castle	108
<hr/>	
Kalwaria Zebrzydowska: manierystyczny zespół architektoniczno-krajobrazowy oraz park pielgrzymkowy (1999) Kalwaria Zebrzydowska: the Mannerist Architectural and Park Landscape Complex and Pilgrimage Park (1999)	113
BARBARA FURMANIK Krajobraz i ludzie parku pielgrzymkowego w Kalwarii Zebrzydowskiej The landscape and people of the pilgrimage park in Kalwaria Zebrzydowska	114
<hr/>	
Kościół Pokoju w Jaworze i Świdnicy (2001) Churches of Peace in Jawor and Świdnica (2001)	119
ULRICH SCHAAP Zagadnienie autentyczności konstrukcji szkieletowej Kościołów Pokoju w Jaworze i Świdnicy w kontekście współczesnych rozważań nad definicją autentyczności dziedzictwa The question of the authenticity of the timber-frame structure of the Churches of Peace in Jawor and Świdnica in the context of contemporary thinking about the definition of heritage authenticity	120
<hr/>	
Drewniane kościoły południowej Małopolski (2003) Wooden Churches of Southern Małopolska (2003)	125
ANNA FORTUNA-MAREK Szlak Architektury Drewnianej i jego rola w ochronie oraz zarządzaniu dziedzictwem The Wooden Architecture Route and its role in the preservation and management of heritage	126

Muskauer Park / Park Mużakowski (2004)	130
RENATA STACHAŃCZYK	
Muskauer Park / Park Mużakowski – konserwacja i reintegracja	
Muskauer Park – conservation and reintegration	130
<hr/>	
Hala Stulecia we Wrocławiu (2006)	
Centennial Hall in Wrocław (2006)	136
GRZEGORZ GRAJEWSKI	
Hala Stulecia – katedra demokracji	
Centennial Hall – cathedral to democracy	137
<hr/>	
Drewniane cerkwie w polskim i ukraińskim regionie Karpat (2013)	
Wooden Tserkvas of the Carpathian Region in Poland and Ukraine (2013)	141
MARIUSZ CZUBA	
Drewniane cerkwie – wspólne dziedzictwo	
Wooden tserkvas – common heritage	142
<hr/>	
Nasze dziedzictwo / Our heritage	
TOMASZ LEC	
Nieopisana kolonia artystów	
Undescribed colony of artists	150
KRZYSZTOF ROBERT GÓRSKI	
Fenomen warszawskiej Starówki	
The uniqueness of Warsaw's Old Town	156
JÓZEF MATEUSZ JANIAK	
Warszawskie Stare Miasto z perspektywy urzędnika	
The Warsaw Old Town from the perspective of civil servant	161
MAREK STOKOWSKI	
Nauka czytania świata	
Learning to read the world	165
EWA GLIŃSKA-HOLCER, DOMINIKA BIESIADA	
Jak Miasto Kraków opiekuje się zabytkami	
How the City of Kraków takes care of monuments	169
ANETA AUGUSTYN	
Szansa, której nie zaprzepaściliśmy	
A chance not squandered	172
Ks. TOMASZ STAWIAK	
Światowe dziedzictwo kultury z punktu widzenia zarządcy	
Cultural World Heritage in the eyes of the site manager	177
<hr/>	
TOMASZ KOMOROWSKI	
Zaangażowanie Polski w działania UNESCO dotyczące dziedzictwa dokumentacyjnego	
The involvement of Poland in UNESCO activities regarding documentary heritage	183
<hr/>	